

ОБИРАТ БАНКА, НЯМА ПАРИ, ЗАДИГАТ МАРКИ

МАРКИТЕ СА НА Д. БАУЧЕР

АВТОР: К. ГЕРБОВ

<http://nauka.bg/forum/index.php?showtopic=11232>

Чудати обири на банки са ставали и преди, като този например, извършен на 5 февруари 1923 г. в София. За събитието се информираме от донесението на Иван Марков, старши стражар при IV Столичен полицейски участък. Там е записано:

„Днес около 18 ½ часа след обяд, съобщено бе в Участъка по телефона от клона на Б. Н. Банка в зданието на Странски на ул. „Московска“ № 1, че неизвестни лица апаши, нападнали и ограбили Хранилището за ценностите при същата банка. Веднага със старшия стражар Димитър Астарджиев и 8-10 души стражари от същия участък, явих се в банката, където ми се събщи, че същия ден около 18 часа подир обед, четири души непознати лица апаши на възраст от 20-25 години, добре облечени, въоръжени с ками и револвери, влезли в Хранилището за ценни книжа и с тънки въжета вързали касиера Александър Панов и броеца Стефан Тодоров, а Райна Г. Велева - чиновничка, накарали да легне по очите си в канцеларията на ценностите, като казали на всичките да стоят, не мърдат и не викат. След това апашите разбойници задигнали от масата на касиера 5 групо марки юбилейни „Баучер“ пощенски, а именно... Всичко стойност 214 571 лева. След като разбойниците изчезнали безследно, чиновничката Райна Г. Велева отвързала касиера и

броеца. Също ми се заяви, че разбойниците са искали и пари, обаче такива не е имало в хранилището (бел.: „групо“ е пакет с ценни книжа).“

След справката на чиновниците в банката с описите на пакетите, които описи не били откраднати, се установило, че крадците са отнесли със себе си: 30 403 къса марки от 1,50 лв.; 999 къса от 2 лв.; 13 513 къса от 3 лв.; 27 052 къса от 5 лв.; 477 къса от 30 ст. Значителните количества на откраднатите марки и най-вече техния паричен еквивалент, накарали отговарящото по въпроса Отделение за държавната и обществената отчетност към Министерството на финансите да извади от употреба споменатите стойности марки от поредицата „Баучър“. За целта Министерският съвет издал I-во постановление, с което одобрил: „употреблението на възпоменателните пощенски марки за честване паметта на Баучера от 30 ст., 1.50, 2, 3 и 5 лева да трае до 15 февруари включително тек. година, след която дата престават да бъдат валидни“. В последствие се установява, че откраднатото количество от марките от 30 ст. е малко и постановлението е поправено, като е изключено спирането на тази стойност.

Възпоменателните марки за Джеймс Дейвид Баучер са били издадени по повод годишнината от смъртта му (30 декември 1920 г.)

и били пуснати в употреба на същата дата в 1921 г. Баучър (род. 1850 г.) е етнограф, дългогодишен кореспондент от България и Балканите на английския вестник „Таймс“, живял дълго време в София, приятел на българския народ.

Поредицата марки за Баучер е сред най-добрите, издадени от Българската поща. Това се дължи на ефектния дълбок печат „металогравюра“, при който клишетото се изготвя от гравьор в големината на марката. Гравирването и отпечатването е извършено в печатницата „Бредбъри, Уилкинсън и Ко“, Ню Малдън, Великобритания.

На общо деветте стойности на поредицата са отпечатани три различни сюжета. Върху маркиите от 10 и 20 ст. Баучер е представен в цял ръст, облечен в шопска носия. Традиционен портрет във фас заема илюстративното поле на маркиите от 30 и 50 ст., и 1 лв. Марките от 1,5, 2, 3 и 5 лв. ще учудят незапознатите

с присъствието на Рилския манастир върху тях, но там се намира гробът на Баучер. На всички марки е изписано името му на английски език.

По времето, когато става събитието, българските пощенски марки са ценни книжа. Затова се издават, съхраняват и разпространяват от съответните ведомства към Министерството на финансите. Служителите от пощите са ходели в БНБ и нейните клонове, за да се снабдят с марки за ежедневната си дейност.

Няма сведения дали са заловени обирджии на банковия клон, нито пък дали откраднатите марки са открити и върнати на финансовите власти. Естествено, не е ясно и какво са направили крадците с отгънатите марки. Спремите от употреба марки със сюжета „Рилски манастир“, обаче, не стават „зян“, защото през 1939 г. са пуснати отново в употреба, вече с допълнително отпечатан текст „Наводнението 1939“ и нова продажна

стойност. Тази продажна стойност е съставена от две части, между които има знак „+“. Първата цифра е стойността, служеща за таксуване на съответната пощенска пратка, а цифрата след „плюса“ се е заделяла като помощ за пострадалите от наводнението в Севлиево през 1939 г.

Използвах случая да спомена някои неща за Джеймс Дейвид Баучер, да дам подробности за марките и най-вече да покажа два портрета на ирландеца, отпечатани върху тях. Иначе сред откраднатите стойности няма марки от 10 и 20 ст. - „Баучер в шопска носия“. Интересно, дали такива не е имало извадени на масата на касиера или крадците са решили да не се занимават с ниските стойности, след като е имало налице марки по 2, 3 и 5 лева.

(По материали от Държавния архив.)

